

Butte, Montana,
13 de gener de 1901

Jo, de condició femenina i de dinou anys, començaré ara a presentar un Retrat el més complet i franc de què soc capaç de mi mateixa, Mary MacLane, per a qui el món no té parangó.

N'estic convençuda, perquè soc rara.

No hi ha cap dubte que soc única de naixement, originalitat que he conservat en créixer.

Tinc en mi una intensitat de vida molt inusual.

Soc capaç de sentir.

Tinc una capacitat meravellosa per a la misèria i per a la felicitat.

Soc de mentalitat molt oberta.

Soc una geni.

Soc filòsofa de la meua pròpia escola peripatètica.

No m'importa ni el bé ni el mal, la meua consciència és nul·la.

El meu cervell és un conglomerat d'agressiva versatilitat.

He arribat a un estat realment meravellós de mòrbida i llastimosa infelicitat.

Em conec a mi mateixa i em conec molt bé.

He aconseguit un egoisme estrany.

M'he endinsat en les ombres més fosques.

Tot això constitueix una raresa. Em sembla, doncs, que soc prou, prou estranya.

Entre els diversos centenars de persones que anomene coneguts he buscat fins i tot si n'insinuaven una altra que es poguera comparar amb mi. Però tot en va. Hi ha molta gent de diferents fondàries i complexitats de caràcter, però no n'hi ha cap comparable amb mi. Els joves de la meua edat, si per fortuna els faig veure un raig del funcionament real de la meua ment, acaben mirant-me amb estamordits, sense comprendre'n res, i els vells de quaranta o cinquanta anys –cal pensar que els de quaranta i cinquanta sempre són grans per als de dinou– es limiten bé a mirar també amb estupidesa, o bé, fent palesa la seua estretor de mires, somriuen amb l'insignificant i diabòlic somriure de superioritat que reserven indiscriminadament per a totes les coses joves. L'absoluta idiotesa, de vegades, dels de quaranta o cinquanta anys!

Aquests són, sens dubte, casos extrems. Hi ha entre els meus joves coneguts alguns que no miren amb estupidesa, i sí, fins i tot entre aquells de quaranta o cinquanta anys n'hi ha alguns que entenen algunes fases del meu complicat caràcter, tot i que cap acaba per comprendre'l totalment.

Però, com he dit, fins i tot la idea d'un parangó no s'hi troba.

Pense ara, però, en dues ments famoses dins del món de les lletres entre les quals i la meua existeixen certs punts fins de similitud. Són les de Lord Byron i Marie Bashkirtseff. És el Byron de *Don Juan* en el qual trobe traços de mi mateixa. Són pocs els que admiren aquesta sublim efusió que és el personatge de Don Juan, encara que tots admiraren Byron, perquè

és realment admirable. Va descobrir i exposar una ànima en què es barrejava el bo i el dolent –com s’anomenen aquests termes– perquè el món la contemplara. Coneixia la raça humana i es coneixia a si mateix.

Pel que fa a aquesta destacada estranya, Marie Bashkirtseff, crec que em sembla a ella en un devessall de coses, com m’han dit, encara que en la majoria d’elles la supere.

Allà on ella és profunda, jo hi soc més profunda.

On ella és meravellosa en la seua intensitat, jo hi soc encara més meravellosa en la meua intensitat.

Allà on es mostra filòsofa, jo en soc encara més.

On ella tenia una vanitat i una presumpció sorprenents, la meua vanitat i presumpció són encara més sorprenents.

Però ella, cert és, sabia pintar bons quadres, però jo, què sé fer?

Ella tenia un rostre ben bonic, però jo soc un animal insignificant i amanoset.

Ella estava envoltada de cirineus que l’admiraven i entenien, però jo estic sola, sola malgrat que hi haja gent i més gent al meu voltant.

Ella era un geni, però jo soc més geni encara.

Va penar amb el dolor de dona, jove, i jo patisc amb el dolor d’una dona, jove i totalment sola.

I així és.

En certa manera he arribat a la vora del món.

Un pas més i hi cauré. No faig el pas. Em quede a la vora, i patisc.

Res, oh, res al món és capaç de penar com una dona jove i sola!

Abans de continuar amb el Retrat de Mary MacLane, deixaré constància d'uns pocs fets de la seua poc interessant història.

Vaig nèixer el 1881 a la ciutat de Winnipeg, Canadà. Si Winnipeg algun dia acaba sentint-se orgullosa d'aquest fet és matèria de conjectura i ansietat per la meua part. Quan tenia quatre anys, vaig anar amb la família a un poblet de l'oest de Minnesota, on vaig viure una vida més o menys solitària fins als deu anys. Després vam venir a Montana.

On va continuar la vida abans esmentada.

El meu pare va morir quan jo tenia huit anys.

A banda d'alimentar-me i vestir-me amb una certa comoditat i enviar-me a l'escola –que no és més que el que em corresponia– i transmetre'm la sang i el caràcter dels MacLane, no recorde que mai em dedicara ni un sol pensament.

Certament, no m'estimava, perquè era molt incapaç d'estimar ningú més que ell mateix. I com que no hi ha res d'importància en aquest món sense l'amor que es tenen els éssers humans, m'és completament indiferent si el meu pare, Jim MacLane de memòria egoista, viu o és mort.

No significa res per a mi.

Amb mi encara hi ha una mare, una germana i dos germans.

Tampoc signifiquen res per a mi.

M'entenen tan poc com si fora un monstre de fira estrany, que és, crec, com em consideren.

Tinc la sang dels MacLane, originaris de les Terres Altes d'Escòcia. La meua germana i els meus germans han heretat els trets de la família materna, que és d'ascendència escocesa de les Terres Baixes. Aquest fet sol marca una diferència res menyspreable. A part d'això, la família dels MacLane,

d'aquests MacLane en concret, és un poc diferent de totes les altres del Canadà i de totes aquelles que he conegut, perquè té i ha tingut fanàtics de tota classe: religiosos, socials i de qual-sevol altra espècie, i jo soc una MacLane de soca-rel.

No hi ha gens de simpatia entre la meua família i jo. No n'hi pot haver mai. La meua mare, després d'haver estat amb mi durant tots els meus dinou anys, té una idea completament distorsionada de la meua naturalesa i els seus desitjos, si és que realment en té alguna.

Quan pense en l'exquisida estima i comprensió que pot existir entre mare i filla, sent que m'han furtat una cosa bonica que em pertanyia per dret propi, en un món on per a mi coses com aquesta són desgraciadament ben rares.

Sempre serà així.

A la meua germana i als meus germans no els interessa la meua persona ni tampoc les meues anàlisis ni filosofia, ni les meues necessitats. Les seues són estrictament pràctiques i materials. L'estima i la comprensió entre els éssers humans és per a ells, pel que sembla, una cosa només per a la gent que apareix als llibres.

En resum, són escocesos de les Terres Baixes, i jo soc una MacLane.

I així, com he contat, vaig portar la meua poc interessant existència a Montana. Tanmateix, a mesura que la meua versàtil ment va començar a desenvolupar-se i a créixer, i a conèixer les enlluernadores coses de la creació, aquella existència es va fer menys insulsa. Però em vaig adonar que amb el pas dels anys la meua vida era, en el millor dels casos, una cosa desllavassada i negativa.

Em faltaven els mil tresors que volia.

Vaig acabar els meus estudis a l'institut amb els següents resultats: llatí, molt bé; francès i grec, molt bé; geometria i matemàtica, indiferent; una àmplia idea d'història i literatura; una visió de la filosofia peripatètica que vaig adquirir sense cap ajuda de les classes; la idea de ser una geni especial, que sempre havia tingut; un cor buit que ha adquirit una certa qualitat lígnia; un excel·lent cos de dona jove i forta; i una ànima llastimosament famolenca.

Amb aquest equipament he seguit el meu camí durant els darrers dos anys. Però la meua vida, encara que insatisfactòria i retorçuda, ja no està desllavassada. Està plena d'una misèria commovedora: la misèria del No-res.

No tinc res en especial en què ocupar-me. Escric cada dia. Escriure és una necessitat, com menjar. Faig un poc de feina de casa de la qual, he de dir que en general me n'agraden bastant algunes coses. Avorrisc espolsar les cadires, però no tinc cap aversió a fregar sòls. No cal dir que m'he guanyat gran part de la força i gràcia del cos fregant el terra de la cuina, per no parlar d'algunes falòrnies de la meua filosofia. Aporta una certa energia al cos i al cervell.

Però sobretot faig passejades llargues pel camp. Butte i les seues contornades presenten el paisatge més lleig que es pot albirar. És tan lleig que s'acosta a la perfecció de la lletjor. I tot el que siga perfecte, o quasi perfecte, no s'ha de menysprear. He arribat a subtileses sorprenents del pensament caminant durant quilòmetres per l'arenal i l'erm entre tossals i barrancs. La seua absoluta desolació és una inspiració per a infinitat de pensaments i desitjos desconeguts. Cada dia passege per l'arenal i l'erm.

I així, doncs, la meua vida quotidiana sembla prou ordinària, i possiblement, per a una persona normal, una vida còmoda.

Així és com és.

Per a mi, un cansament buit i maleït.

M'alce al matí; faig tres menjars; passege; treballe un poc, llig un poc, escric, parle amb algunes persones poc interessants, i em gite.

L'endemà m'alce al matí; faig tres menjars; passege; treballe un poc, llig un poc, escric, parle amb algunes persones poc interessants, i em gite.

L'endemà m'alce al matí; faig tres menjars; passege; treballe un poc, llig un poc, escric, parle amb algunes persones poc interessants, i em gite.

Una vida veritablement noble i plena d'emocions!

El que representa per a mi i com m'afecta, és el que tractaré ara de descriure.

14 de gener

Porte dins de mi els gèrmens d'una vida intensa. Si poguera viure, i si poguera reeixir a escriure la meua vida, el món sentiria la seua aclaparadora intensitat.

Tinc la personalitat, la naturalesa, d'un Napoleó, encara que siga en traducció femenina. I, per tant, no domine; ni tan sols lluite. Només aconseguisc existir.

Pobreta Mary MacLane! Què no podries ser? Quines coses meravelloses no podries fer? Però detinguda, mig enterrada, una llavor caiguda en terra estèril, sola, incompresa, fosca, pobreta Mary MacLane! Plora, món, per què no plores per la pobreta Mary MacLane?